

Anang Solat ni Santiago

¹ Ako si Santiago nga sorogoon ang Dios kag ni Ginoong Jesu-Cristo. Nagapangamosta ako kanindo tanan nga mga bata ang Dios nga nanagerapta sa bilog nga kalibotan.

Ang Pagtoo kag ang Kaaram

² Mga kabogto kay Cristo, magkalipay kamo kon magabot ang sari-sari nga mga pagtiraw sa indong pagtoo,

³ ay naulaman nindo nga ang mga pagtiraw manan ang nagapapagun kanindo pagkatapos nga indong malampasan.

⁴ Gani agoantaun nindo lang gid ang tanan nga mga kalisud agud nga makomplito anang katoyan ang Dios kanindo. Maging mayad kamo sa anang panulung kag ara run kakolangan sa indong pagkaboi bilang Kristiano.

⁵ Karon, kon may dian kanindo nga kolang anang kaaram, magpangayo sa Dios, kag tawan tana. Ay ang Dios nagataw nga ara awid-awid kag ara aligotgot.

⁶ Piro kon kamo magpangayo, dapat magsarig kamo nga itaw na indong ginapangayo kag indi kamo gid magpangdoadoa. Ay ang tao nga nagapangdoadoa, pario tana sa daloyon nga sigi lang anang panonot kon diin uyupun ang angin.

⁷⁻⁸ Ang tao nga pario dia, nga nagadarwa-darwa anang isip kag ara kasigoroan sa anang ginaimo,

indi magunauna nga may mababaton tana nga bisan ano alin sa Ginoo.

Ang Kapobriun kag ang Pagkamanggaranun

⁹ Ang mga kabogto kay Cristo nga pobri dapat magkalipay sa anang pagpataas ang Dios kananda bilang anang mga bata.

¹⁰ Kag ang mga manggaranun dapat ra magkali-pay bisan panabaun sanda, tungud nga ang manggad madodora pario sa mga bolak ang ilamonon.

¹¹ Ay nalalayung ang ilamonon mintras nagaataas kag nagainit nga nagainit ang adlaw, kag naoolog dayon anang bolak kag nadodora anang kasadya. Toladan ra ang tao nga manggaranun, mapapatay tana mintras masaku sa anang mga gaimo.

Ang Pagtiraw kag Pagsolay

¹² Masoirti ang tao nga nagaantos ang mga pagtiraw kag nagapabilin nga matutum, ay pagkatapos nga anang malampasan, makakabaton tana ang kaboi nga ara kataposan nga gin pangako ang Dios sa mga nagaigogma kanana.

¹³ Kon may mga pagsolay nga nagaabot kanatun, indi kita magkoon nga ginasolay kita ang Dios. Tana indi masolay nga magimo ang malain, kag ara tana ra nagapangsolay bisan kino.

¹⁴ Ang tao nasosolay kon nagapadara tana kag nagapasiud sa anang malain nga andum.

¹⁵ Kag kon anang malain nga andum masonod, anang risolta dan sala; kag kon ang tao magpadayon sa pagpakasala, anang aboton kamatayun.

16 Gani mga pinalangga ko nga mga kabogto kay Cristo, indi kamo magisip nga ang Dios nagasolay sa mga tao.

17 Ay ang tanan nga mga butang nga mayad kag ara gid kakolangan nga atun nababaton nagaalin sa Dios, nga maman ang nagimo ang tanan nga mga butang sa langit nga nagataw kasanag digi sa kalibutan. Kag bisan dia nga mga butang na-gaoman kag nagabaylo andang landong, ang Dios tana ara nagaoman, miski maistan.

18 Sono sa anang kabubutun, ginimo na kita nga anang mga bata paagi sa atun pagkilala ang kamatoodan, agud kita ang maging pinakaona sa tanan nga anang inimoan.

Ang Pagpamati kag Pagsonod

19 Mga pinalangga ko nga mga kabogto kay Cristo, tandaan nindo dia: dapat maging maabitik kita sa pagpamati, indi magdaso-daso sa pagam-bal kag indi magkasilag nga lagi.

20 Ay ang kasilag indi gid makabolig sa tao nga maging matarung sa anang panulung ang Dios.

21 Gani bayai nindo ang tanan nga marisna kag malain. Sonoda nindo nga may pagpaibus anang mga ambal ang Dios nga gintanum sa indong mga tagiposoon, nga maman ra ang makalowas kanindo.

22 Indi kamo magsari pamati lang sa anang mga panodlo, kondi dapat imoon nindo gid anang ginakoon kanindo, ay kon indi, ginaloko nindo lang indong kaogalingun.

²³ Ay ang bisan sino nga nagapamati piro ara nagasonod sa anang nabatian nga mga panodlo ang Dios, pario lang sa tao nga nagpanalamin nga

²⁴ pagkatapos nga anang nakita anang itsora, dayon tanang panaw kag ara na run madumdumi kon paiwan anang itsora.

²⁵ Piro ang tao nga nagaosisa nga mayad sa matood nga kasogoan nga nagalibri sa mga tao, kag bukun nga nagapamati lang kag pagkatapos lipatan nga lagi, kondi nagapadayon gid sa pagsonod, dan nga tao bindisyonan ang Dios sa anang mga ginaimo.

²⁶ Kon may tao nga nagaunauna nga tana riliyoso piro indi makapugung anang dila, anang pagkariliyoso nga dan ara polos kag ginaloko na lang anang kaogalingun.

²⁷ Ang mga tao tana nga ginakabig ang Dios nga Amay nga osto kag ara kasawayan toladia: nagabolig sanda sa mga ilo kag sa mga balo sa andang mga kalisud kag nagalikaw sanda sa tanan nga mga malain digi sa kalibutan nga dia.

2

Paandam sa mga Nagapasolabi

¹ Mga kabogto, bilang mga tomoloo sa atun makagagaum nga Ginoong Jesu-Cristo, dapat ara kita pinilian sa atun pagtratar sa atun isigmatao.

² Pario abi, may darwa ka tao nga magayan sa indong pagtiripon; ang isara manggaranun nga may mga bolawan nga mga singsing kag anang lambong maraalun, kag ang isara tana pobri nga gisi anang lambong.

³ Kon palabiun nindo ang tao nga nagalam-bong maraalun kag tawan nindo masadya nga porongkoan, piro ang pobri tana patindugun nindo lang, okon indi gani, papongkoon nindo lang sa salug,

⁴ tay may pinilian kamo kag marimo indong naisipan.

⁵ Pamati kamo mga pinalangga ko nga mga kabogto kay Cristo! Ginpili ang Dios ang mga pobri digi sa kalibotan agud magmanggaranun sanda sa pagtoo kag maging manonobli ang ginarian nga anang gin pangako sa mga nagaigogma kanana.

⁶ Piro indong ginaimo tana, ginapanaba nindo pa gid anang kaimtangan ang mga pobri, kag ang mga manggaranun tana ginapadungugan nindo gid. Bukun bala nga ang mga manggaranun maman ang nagapigus kag nagaakosar kanindo?

⁷ Bukun bala nga sanda maman ra ang nagaam-bal ang malain kontra sa taraodon nga aran ni Jesu-Cristo nga indong ginbaton?

⁸ Piro kon ginasonod nindo anang kasogoan ang Ari, nga nasolat sa Kasolatan nga nagakoon nga igogmaun nindo indong isikatao pario sa indong kaogalingun, mayad indong ginaimo.

⁹⁻¹⁰ Garing kon may pinilian kamo, nagkasala kamo kag sono sa Kasogoan dapat kamo nga silotan, ay ginalapas nindo ang sogo nga dato, tungud nga ang bisan sino nga nagasonod sa bilog nga Kasogoan piro nagkasala sa sangka sogo, ginalapas na ra ang bilog nga Kasogoan.

¹¹ Ay ang nagakoon nga indi kaw magpanginbabai okon magpanginlalaki maman da ang na-

gakoon nga indi kaw magpatay. Bisan ara kaw nagpanginbabai okon nagpanginlalaki, piro kon nakapatay kaw, ginlapas mo ang Kasogoan.

¹² Gani magandam kamo sa indong pagogali kag pagambal, tungud nga ang Kasogoan nga nagalibri kanindo maman ang babasian sa pagukum kanindo.

¹³ Ay sa oras nga ang Dios magsintinsya, indi tana gid magkaloooy sa tao nga ara kalooy. Piro ang maloloyon tana ara dapat kaadlukan sa oras ang pagukum.

Ang Pagtoo kag Inimoan

¹⁴ Mga kabogto, ano bala anang mabuul ang tao kon magkoon tana nga may pagtoo tana piro anang mga inimoan ara nagapamatood nga tana may pagtoo? Ano kabay, malowas tana sa anang pagtoo nga dato?

¹⁵ Pario abi may kabogto kita nga nagakinanglan ang lambong kag pagkaun,

¹⁶ kag ang isara kanindo magkoon kanana, “Kabay pa nga kaloyan kaw ang Dios, indi kaw magparamig kag indi kaw magpagutum,” piro ara ra tana pagtawi anang mga kinanglan, ta ano, may polos dato?

¹⁷ Toladan ra ang pagtoo; kon ang pagtoo ara mayad nga inimoan, dan nga pagtoo ara polos.

¹⁸ Piro basi kon may dian kanindo nga magkoon, “Ako may pagtoo kag ikaw tana may inimoan nga mayad.” Akun sabat toladia: paiwan akun pagkakita imong pagtoo sa Dios kon ara kaw inimoan nga mayad? Piro ako tana, ipakita ko

kanimo nga ako may pagtoo paagi sa akun mayad nga inimoan.

¹⁹ Nagapati kaw nga may sangka Dios lang. Mayad! Piro ang mga dimonyo nagapati ra kag nagakurudug pa sa kaadluk sa Dios.

²⁰ Kolang-kolang kaw manda! Gosto mo bala nga ipasanag ko kanimo nga ang pagtoo nga ara mayad nga inimoan ara polos?

²¹ Toladia: paiwan ginpakamatarung ang Dios atun kaolang-olangan nga si Abraham? Indi bala nga paagi sa anang mga inimoan. Sa anang pagtoman sa Dios, papatayun na run andan sa altar anang bata nga si Isaac bilang alad.

²² Ta, nakita mo? Anang pagtoo kag anang inimoan magkaiban. Anang pagtoo nakomplito paagi sa anang mga inimoan.

²³ Kag maman dia gani anang gostong ambalun ang Kasolatan nga nagakoon nga “Si Abraham nagtoo sa Dios, kag tungud sa anang pagtoo nga dato, ginbilang ang Dios nga tana matarung.” Kag gintawag tana pa gani nga anang amigo ang Dios.

²⁴ Gani nakita ta nga ang tao ginapakamatarung ang Dios paagi sa anang inimoan kag bukun sa anang pagtoo lang.

²⁵ Toladia ra kabay ang kay Rahab nga nagbali-gya anang dungug. Ginbaton na ang mga ispiya nga Israelita sa anang balay kag ginpapantago na sanda. Pagkatapos gintodlo na pa kananda ang iba nga aragian agud makapalagyaw sanda. Gani tungud sa anang ginimo nga dato ginpakamatarung tana ang Dios.

²⁶ Patay kag ara run polos ang lawas kon bulag sa ispirito; toladia ra ang pagtoo nga ara inimoan,

ara ra polos.

3

Ang Dila

¹ Mga kabogto, indi dapat magandum ang kadoroan kanindo nga maging manogtodlo, ay naulaman nindo ra nga mas istrikto anang pagsintinsya ang Dios kanamun bilang mga manogtodlo.

² Matood nga tanan kita pirmi nagakasala. Piro ang tao nga ara nagakasala sa anang mga ginaambal, dan nga tao matarung kag sarang makapugung sa anang kaogalingun.

³ Ang mga kabayo ginabosalan ta agud mapasonod kon diin ta gosto paayanun.

⁴ Isipa nindo ra bala ang mga sakayan; bisan ano kabaul, kag ginauyup ang mabaskug nga angin, kontrolado pa ra gid ang maistan nga timon. Gani bisan diin paayanun ang timonil, doto ra nagapaayyan.

⁵ Toladan anang kaalimbawa atun dila. Maisitan lang piro mabaraul nga mga butang anang ginapabogal. Isipa nindo lang bala kon pira lapad nga talonan anang masosonog ang maistan nga kalayo.

⁶ Ang dila pario ra sa kalayo. Masyado karaku ang kalainan nga anang ginadara ang dila nga dia, kag nagaomid sa bilog nga pagkatao. Ang mga marimo nga ginaambal atun dila midyo kalayo nga sa impyirno gid nagaalin kag maman ang nagarangga sa atun bilog nga pagkaboi.

⁷ Ang tanan nga klasi nga mga sapat, mga pispis, mga magkal kag mga isda makokontrol ang tao.

8 Piro ara gid tao nga makakontrol sa dila. Ang dila malain kag indi mapugungan, kag pono dalit nga makapapatay.

9 Atun dila ginagamit ta sa pagpasalamat sa atun Ginoo kag Amay, piro ginagamit ta ra sa pagsompa kontra sa atun isigkatao nga ginimo nga poropario sa Dios.

10 Pagpasalamat kag pagsompa ang nagagoa sa sangka baba. Mga kabogto, indi dia dapat matabo.

11 Indi maimo nga magilig ang tobig nga mata-bang kag maasin sa sangka toboran lang.

12 Kag ang kaoy nga igira indi maimo nga mag-pamonga ang olibo, kag ang tanum nga obas indi maimo nga magpamonga igira. Indi kaw ra mak-abuul ang tobig nga matabang sa dagat.

Ang Kaaram nga Alin sa Langit

13 Kon may dian kanindo nga maaram kag nakakaintindi, ipakita na nga matood tana nga maaram kag nakakaintindi paagi sa mayad nga pagkaboi nga may pagpaubus. Ang tao bukun maaram kon indi makapaubus.

14 Piro kon kamo nagakarmpi-kampian kag nagamaransigan para sa indong kaogalingun nga karayadan lang, indi kamo magpabogal nga kamo maaram, ay nagabinotig kamo sa kamatoonan.

15 Ang toladan nga klasi nga kaaram ara nagaalin sa Dios kondi ana dan ang kalibutan. Ana dan ni Satanas kag bukun alin sa Dios.

16 Ay kon diin ang pagkarmpi-kampian kag pagmaransigan, doto ra ang paggirinamo kag ang tanan nga mga kalainan.

¹⁷ Piro kon may kaaram kita nga alin sa Dios, ona sa tanan, limpyo atun kaboi, mayad kita mag-pakigaiban sa iba, mabuut, nagapatodlo, mal-oloyon pirmi, poros mayad atun ginaimo, pario-pario atun pagtratar sa atun kapario, kag bukun salimpapaw.

¹⁸ Kag ang mga tao nga malinung kag nagapang-gas ang kalinung magapatubas ang katarungan.

4

Ang Pagpakig-amigo Sa Kalibutan

¹ Ano kabay anang ginaalinan indong mga pagirinaway kag mga paggirinamo? Indi bala nga tungud sa indong maririmo nga mga andum nga nagakinagolo dian sa indong tagiposoon?

² May mga butang nga indong nagostoan, garing indi nindo mabuul, gani gosto nindo magpamatay indong kapario. May mga butang nga indong ginaandum gid nga maangkun kag kon indi matigayon, nagaaraway kamo. Indi nindo mabuul indong gosto tungud nga ara kamo ra nagapangayo sa Dios.

³ Kag kon nagapangayo kamo, ara kamo ginatawi ay indong katoyoan malain, tungud nga ang mga butang nga indong ginapangayo para lang sa indong kaogalingun nga kalipayan.

⁴ Bukun mayad indong rilasyon sa Dios. Pario kamo sa babai nga nagapanginlalaki. Ara kamo bala kaulam nga kon palabiun nindo ang mga butang digi sa kalibutan, kaaway kamo ang Dios? Gani, kon palabiun nindo ang mga butang digi sa kalibutan kaysa sa Dios, ginaimo nindo indong kaogalingun nga anang kaaway ang Dios.

5 Indi kamo magunauna nga ara polos ang Kasolatan nga nagakoon nga “Gosto gid ang Dios nga atun ispirito nga anang ginpaistar kanatun magigogma lang kanana.”

6 Bukun lang dan, kondi ginakaloyan na kita nga mayad. Maman dan nga nagakoon ang Kasolatan nga “Ginakontra ang Dios ang adakun, kag ginakaloyan na ang mga mapainubusun.”

7 Gani magpasakup kamo sa Dios. Batoki nindo si Satanas kag magapalagyaw tana kanindo.

8 Magparapit kamo sa Dios, kag ang Dios magparapit kanindo. Kamo nga mga makasasala, dapat kamo magkaboi ang limpyo! Kag kamo nga nagadarwa-darwa indong mga isip, limpyoa nindo ron da indong mga tagiposoon.

9 Magparanangis kamo, magpangasubu kag magtiriabaw tungud sa indong mga sala. Sa baylo nga kamo magkaradlaw kag magkaralipay, magparanangis kamo kag magparangasubu.

10 Magpaabus kamo sa Ginoo, kag dan pataasun na kamo.

Paandam Kontra sa Pagukum sa Kapario nga Kabogto

11 Mga kabogto, indi kamo magambal ang malain kontra sa isara kag isara. Ang nagaambal ang malain kontra sa anang kabogto okon nagaukum kanana, nagaambal kontra sa Kasogoan, kag sa toladia nagaukum ra sa Kasogoan. Ta kon ikaw ron ang nagaukum sa Kasogoan, ara kaw nagatoman ang Kasogoan kondi ikaw ron ang wis.

12 Piro ang Dios lang gid ang nagtaw ang Kasogoan kag tana ra ang wis. Tana lang gid ang sarang

makalowas okon makasilot sa tao. Gani, sino ka gid nga nagauskum sa imong isigkatao?

Paandam Kontra sa Pagpabogal

¹³ Pamati kamo bala, kamo nga nagakoon nga, “Dadi okon aruman maayan kami sa sangka siodad. Doto kami maoli mga sangka toig, manigosyo kami kag matipon dorong koarta.”

¹⁴ Ang matood, ara kamo gani kaulam kon ano ang matatabo kanindo aruman. Ay atun kaboi pario lang gid sa manipis nga ambon nga nakikita, kag lagat-lagat ara run.

¹⁵ Gani, andan toladia indong koon, “Kon itogot ang Ginoo nga maboi kita pa, toladia okon toladato atun imoon.”

¹⁶ Piro dadi indong pagsarig kon sino kamo ron nga nagasari inadak. Ang tanan nga mga paginadak nga toladan marimo.

¹⁷ Kon naulaman ang tao kon ano ang mayad nga dapat nga imoon, piro ara na ginaimoa, dan nagakasala tana.

5

Paandam sa mga Manggaranun

¹ Kamo nga mga manggaranun, pamati kamo! Magparanangis kamo ron kag magtiriabaw sa mga kalisud nga magaabot gid kanindo.

² Indong mga manggad ginakabong-kabong kag indong mga lambong ginapangutkut.

³ Indong mga koarta ginatago nindo lang asta indi run mapolosan. Sa oring adlaw sisilotan kamo gid sa impyirno tungud sa indong koarta nga dan nga ara nindo paggamita sa kaarayadan.

Kanogon lang indong pagtimus ay ang kalibutan madali run lang matapos.

⁴ Pamatii nindo anang mga riklamo ang mga tao nga indong ginapaobra sa indong orobraan piro ara nindo pagsooli. Dapat nindo nga maulaman nga anang mga pagparanangis indong mga manogani nababatian ang Dios nga makagagaum.

⁵ Nagpagosto kami sa indong kaboi digi sa kali-botan. Ginpatambuk nindo lang indong kaogalinguun kag pario kami ron sa mga sapat nga ginpatambuk para sa adlaw ang pagyaw.

⁶ Ginkondinar nindo kag ginpamatay ang mga tao nga ara sala bisan ara sanda nagbatok kanindo.

Ang Pagpaubus kag Pagpangamoyo

⁷ Mga kabogto, magmainantonson kami asta sa anang pagabot ang Ginoo. Sulunga nindo ang mga mangongoma. Mainantonson sanda nga nagaaulat sa ona nga lagpak ang oran, kag pagkatapos nga makatanum, mainantonson sanda ruman sa pagulat andang patubas.

⁸ Gani magmainantonson kami ra. Indi nindo pagdoraun indong paglaum, ay madali run lang magabot ang Ginoo.

⁹ Mga kabogto, indi kami magsari barasolan, agud indi kami pagsilotan ang Dios. Ang maukum kanatun madali run lang magabot.

¹⁰ Imoa nindo nga alimbawa anang pagantos ang mga propita nga ginsogo ang Dios nga magambal para kanana.

¹¹ Indi bala nga ginakabig ta nga masoirti ang tao nga mainantonson? Nabatian nindo ang mga

pagantos ni Job, kag naulaman nindo ra kon pa-iwan tana ginboligan ang Dios ang ori. Ay ang Ginoo mayad kag maloloyon.

¹² Mga kabogto, importanti gid nga indi kamo magsompa sa langit okon sa logta, okon sa iba pa nga mga butang. Magkoon kamo nga “uu” kon uu indong gostong ambalun kag “indi” kon indi, agud indi kamo pagsilotan ang Dios.

¹³ May dian bala kanindo nga nagaantos? Dapat magpangamoyo tana sa Dios. May dian bala kanindo nga malipayun? Magkanta tana ang mga pagdayaw sa Dios.

¹⁴ May dian bala kanindo nga nagamasakit? Dapat magpatawag tana ang mga maulam-ulam sa simbaan agud ipangamoyo tana kag banyosan ang lana sa anang aran ang Ginoo.

¹⁵ Ang pangamoyo nga may pagtoo sa Dios manan ang magaayad sa nagamasakit. Bangonon tana ang Ginoo kag patawadun tana sa anang mga sala kon nagkasala tana.

¹⁶ Gani, indi nindo ilikum indong mga sala sa isara kag isara, kag magparangamoyoan kamo agud magayad kamo. Ay mabaul ang maimo anang pangamoyo ang tao nga matarung.

¹⁷ Pario bala kay Elias nga propita. Tana tao ra nga pario kanatun. Nagpangamoyo tana tuduk sa anang tagiposoon nga indi magoran kag ara matood nagoran sa sulud tatlo ka toig kag tunga.

¹⁸ Pagkatapos nagpangamoyo tana ruman nga magoran, kag nagbunuk ang oran kag doro roman anang patubas ang logta.

¹⁹ Mga kabogto, kon may isara kanindo nga nagparayu sa kamatoonan, kag may isara ra nga

magpabalik kanana,

²⁰ dapat maulaman nindo nga ang nagapabalik
ang makasasala alin sa anang malain nga
paginogali nagalowas anang kalag ang
makasasala nga dato sa kamatayun, kag
mapapatawad ang dorong mga sala.

Anang ambal ang Dios: Magandang balita Biblia New Testament in Caluyanun

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Caluyanun

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Caluyanun

© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a785ac52-a767-5414-8c04-dd00eeefe02c